

Jukka Pakkanen

Aurukset

TAPPAUS

Jukka Pakkanen

Auruksen tapaus

SAGA Egmont

Auruksen tapaus

Cover image: Shutterstock
Copyright © 1980, 2021 Jukka Pakkanen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726930757

1st ebook edition
Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

I

Mitro Tell:

Jossakin helähti.

Mutta minun uneni oli vielä syvää ja sakeaa, ja minä vajosin siihen takaisin.

Sitten kuului toinen helähdys, terävämpi, ja se havahdutti minut lattialle. Sydän jyskyttäen minä odotin hetken sängyn laidalla - enkä kuullut ääntäkään ympäriltäni aamuyön hämärästä. En ymmärtänyt.

Kunnes muistin: tuulikannel. Nauroin, kävin takaisin sängylle ja venyttelin paljosta nukkumisesta puutuneita raajojani. Tuuli oli herännyt kaukaisissa salmissa ja tavoittanut saaren. Tuulia liikkui enää harvoin, ja silloinkin ne olivat yleensä ilmamassan raivokkaita syöksyjä jotka kestivät vain muutamia minuutteja ja joihin ei ollut keinoja varautua.

Mutta nyt puhalsi pitkä, hitaasti voimistuva tuuli. Minä kuuntelin tuulikanteleen monisävelistä helinää, ujoja viestejä menneiltä ajoilta. Kannel oli kulkeutunut minulle isoisäni isältä, J. A. Telliltä. Häneltä jäi tuulikannel, ja vähäinen määrä papereita jotka katosivat hänen kuolinyönään vuosituhannen vaihtuessa.

Kannel helisi - aivan kuin tuuli olisi kiihdyttänyt sen nautinnolliseen kiimaan. Minä jopa uskoin ymmärtäväni sitä. Nousin sängystä, ja aikani lattialla venyteltyäni vedin syrjään verhot, joita oli tietenkin naurettavaa pitää ikkunoiden edessä, kun yli viidenkymmenen kilometrin säteellä saaresta ei edes tilapäisesti asunut ihmisiä, eikä pysyviä valvontapisteitä tiettävästi ollut näin kaukana Keskuksesta - missä asui yli yhdeksänkymmentä prosenttia yhteiskuntalaisista: muutaman tuhannen neliökilometrin alueella aivan rannikon tuntumassa.

Siellä oli minunkin työni ja asuntoni. Saaren olin saanut Yhteiskunnalta käyttöni - palkkiona ansiokkaasta työnteosta ja eräistä sosiaalisista ynnä muista tavanomaisista eduista luopumalla. Saari oli minulle

paikka rauhoittua ja latautua – ja jollakin selittämättömällä tavalla se oli paikka jossa saatoin tavata isoisäni isän sellaisena kun minä hänet käsitin: kookkaana, pitkin askelin kulkevana miehenä, joka piti mukanaan kysymyksiä Yhteiskunnalle. Lämmitin kupillisen vettä, johon sekoitin teen ja kaksi palaa sokeria. Se höyrysi kellanruskeana. Ylellistä. Annoin sen hetken jäähtyä, ja join hitaasti pienin nautinnollisin kulauksin, viimeiset avoimen ikkunan ääressä.

Aluevalvontalennin liukui saaren yli keskimäärin kerran kuukaudessa, mutta teenjuontini tuskin aiheutti siellä muuta kuin toteavan rutiinimerkinnän yleisraporttiliuskoihin.

Ja niin minä, aamun koittaessa ja tuulen nostattaessa pilviä vielä tumman järven ylle vähä vähältä kadotin silmistäni Yhteiskunnan – kuin sumuun peittyvän kaupungin. Minun oli vaikea mieltää sen muutenkin epäselviä rajoja, edes nähdä Keskuksen muotoa ja järjestystä – joka sentään oli selkeintä ja kirkkainta mitä Yhteiskunta oli viime vuosikymmeninä luonut.

Näin minulle kävi joka kerta vietettyäni saarella parikin viikkoa. Unohdus ja harhanäyt olivat luonnollisia; niitä minä ehkä saaresta hainkin. Mutta vaarana oli aina se, että minä voisin hyväksyä silloin tällöin heräävän kuvitelman jostakin toisesta tekemässä minulle kuuluvaa työtä.

Sellaista virkailijaa ei voinut olla. Vain minä osasin kortistoida tajuntoja siten kuin Keskuskortiston osastolla D13s piti. Jo kohta synnyttyään ajatus jostakin kollegastani aukaisemassa minun vastuullani olevan tajunnansäilyttimen luukkuja herätti minussa harvinaisen vapautuneen naurun. Siitä nauttiessani kuulin nopean

sarjan helähdyksiä, ja nyt käsitin etteivät ne syntyneet tuulikanteleesta.

Nauru tuhoutui siihen sekuntiin. Juoksin kontaktihuoneeseen. Katosta roikkuvat kontaktipäätteet värisivät kuumina, ja niiden koskettaessa toisiaan ja takertuessa punahehkuisiksi kimpuiksi kuului ääni joka viilsi tärykalvoa kuin neula.

Irrotin päätteet kontaktikvtekennästä ja avasin viestinkaapin. Odotin hetken, ohjeissa määrätty viisitoista sekuntia. Musta tauluun ilmestyi numeroita ja kirjaimia - ensin sekavina rykelminä, mutta vähitellen yhä selvempinä ryhminä, jotka järjestyivät lopulliseksi yhdistelmäksi:

Peruskoodi. Yhteiskunta kutsui.

Minä avasin välittömästi linjan Keskukseen ja lähetin alustavan vastaukseni. Olin valmiina tulemaan; Keskuksessa, Päävirastossa kuulisin syyn. Suljin kaapin ja käänsin pääkatkaisimen kiinni. Olin jo lähdössä alas rantaan, kun päätin tarkistaa kutsun sisällön koodinselitysluettelosta.

Se kannatti. Kutsuun sisältyi pieni erikoisuus: kolme kirjainta ja yksi numero tavanomaisesta poikkeavassa järjestyksessä:

Tehtävä, toimeksianto.

Se sopi minulle. Enemmän kuin mitään minä halusin elämäni tehtäviä ja haasteita. Vietyäni tuulikanteleen sisään ja sulkiessani ovea minä kiitin jo etukäteen Yhteiskuntaa. Sitten laskeuduin tuuliseen rantaan.

Kiinnitin itseni pikalentimen istuimeen tiukasti hihnoilla ja painoin käynnistinmoottorin nappia. Heliumpanos laukesi, kohotuspallo pullistui ja täyttyi, nosti lentimen hetkessä kolmekymmentä metriä irti järvenpinnasta, missä pilvet kasvoivat ja liikkuiivat toisiinsa, kasautuivat

yhdeksi suureksi muodostumaksi – aivan kuin järvi olisi muutamassa minuutissa muuttunut kumpuilevaksi lumikentäksi.

Heliumia oli vähän, vain äkillisiä siirtymisiä varten. Minun kohdallani sellaiset tarkoittivat järven ylitystä heliumin avulla ainoastaan silloin kun Yhteiskunta kutsui minua saaresta.

Sellaista ei ollut ennen tapahtunut; ei ihme, etten heti ollut tajunnut mistä helinä syntyi. Lennin ujelsi. Minä annoin katseeni vaeltaa alhaalla järvellä, missä pilvet hajosivat yhtä äkillisesti kuin olivat kasaantuneet. Mutta tuuli puhalsi yhtä levollisena kuin yöllä muutamia tunteja sitten, ja piti elossa virkeän aallokon johon oli ilmestynyt nousevan auringon arka kilo.

Silmäni painuivat kiinni – kuten niin usein juuri tällä kohtaa, keskellä selkää muutama kilometri vastapäisestä rannasta. Jokin oli muuttunut, minä näin. Hitaat, vastustamattomat voimat olivat muuttaneet ihmisten elämän ja mielen. Meidän katseemme näytti toiselta kuin esivanhempiemme, vaikka olisimme katsoneet samaa vettä tai kiveä. Minä en kyennyt isoisäni isän lujaan levolliseen katseeseen, jonka intohimo oli minussa jotakin säikkyilyn ja silmittömän hyökkäyshalun sekoitusta. Ja silloin kun minä pakotin mieleni tyyneksi, ylti sen alla kauhu joka yritti murtautua esiin ja ottaa minusta lopullisen vallan – aivan kuin paksun jään alla olisi vesi kiehunut.

Joskus minusta tuntui, ettei J. A. Tellin ja Mitro Tellin välissä ollut muita: minun isääni ja isoisääni. Tai aivan kuin he olisivat eläneet elämänsä vain välttämättömyydestä, jotta minä sain syntyä.

Aivan kuin heitä ei tarvittaisi siinä kuinka minä käänsin pitkän katseeni J. A. Tellin elämään sata vuotta taaksepäin: kuinka se sillä hetkellä käynnistyi liikkeeseen

kuin filmi. Aivan kuin olisi tunneli jota pitkin minun piti kulkea kahden miespolven läpi menneisyyteen.

Vähensin nopeutta ja korkeutta - ja keskittäessäni katseeni vastapäisen rannan laskeutumispaikkaan ilmestyi näkökenttääni auringossa säihkyvä valvontalennin.

Sattuma, minä ajattelin. Tai sitten pelkkä varmistus: virkailija Tell on vastannut Yhteiskunnan kutsuun toiminnalla. Lennin ylitti minut ja hävisi aamun kajoon kohti itäistä taivaanrantaa. Vielä oli aikaa laskeutumiseen, J. A. Tell palautui silmiini - kuin olisi vain ollut hetken poissa näyttämöltä.

Minä muistin lukeneeni, että hänen Yhteiskuntaa pelkäämätön toimintansa - uskomattoman rohkea ja avoin epäily, herkeämättömät kysymykset järjestyksenpitoelimille, johdonmukainen asettuminen ahdistettujen, »kyselijöiden» ja »toisinajattelevien» ja ties keiden älyllisten vähemmistöryhmien puolelle - ainakin tilapäisesti, ehkä muutamaksi kuukaudeksi ja vuodeksikin väljensi liikkumatilaa henkisellä alueella.

Ja kuitenkin ei Yhteiskunta tietoisesti rajoittanut älymystön toimia. Mutta sitäkin ankarammin se teki sen tiedottomasti, ikään kuin alitajunnallisesti: pelkällä olemassaolollaan, sillä mitä se yhä selvemmin oli:

Ihmisten yhteinen tahto - joka lähemmin tutkittaessa kuitenkin mureni näkymättömiin: kuin olisi lujalta näyttävä talo, jonka seinät katoavat kun niitä koskettaa, mutta talo pysyy.

Tuossa rajoituksia ja kieltoja tuottavassa kehityksessä minun isoisäni isä J. A. Tell sai älymystön herkimmin liikkuvista osista taakseen innokkaita kannattajia, ja siellä täällä virallisissakin elimissä oltiin taipuvaisia hyväksymään hänen pääajatuksensa: se että vielä enemmän kuin yksilö, eli yhteisö ristiriidoista. Pelkkiä

vastauksia sisältävä Yhteiskunta tukehtuu omaan mahdottomuuteensa, J. A. Tell kirjoitti. Ajatus hyväksyttiin kautta Yhteiskunnan, jopa korkeimmassa edustajistossa.

Kunnes vuosituhannen viimeisellä vuosikymmenellä J. A. Tellin päälle laskettiin häkki. Miksi - sitä ei koskaan virallisesti ilmoitettu. Yhteiskunta alkoi pelätä, useimmat arvelivat.

Naurettava vastaus minun mielestäni - jotenkin sama kuin jos ihminen alkaisi pelätä omia ajatuksiaan ja kieltäytyisi sen takia ajattelemasta.

Yhtä kaikki: tapaus J. A. Tell annettiin hoidettavaksi jollekin Keskuskortiston virkailijalle, jonka oli selvitettävä isoisäni isän todelliset päämäärät. En tiedä, mitä hän sai aikaan. Koetin kuvitella itseni - ammattitaitoisen tajunnankortistojen sellaiseen tehtävään. Kauhistuini sen vaikeutta.

Niin minä päädyin hetkeksi pohtimaan oman tehtäväni sisältöä, kun tajunnansiirtolinjan vaalea, loivasti aaltoileva juovasto erottui tummaa metsää vasten, kuin maanpinnasta irti nostettu tie. Pari sataa metriä lähempänä näkyi siirtolinjan oranssinhehkuinen värinä.

Hidastin vauhtia ja valmistauduin laskeutumaan.

Sammutin lentimen moottorin ja aloin kävellä kohti siirtolinjaa. Takanani tuuli syöksyi järveltä ja murtui metsään. Minun teki mieli heti kääntää sille kasvoni, mutta sen tein vasta metsässä kallion laella:

Järvi oli totta, ei osoittautunut uneksi heti sen ylitettyäni ja avatessani mieltäni Yhteiskunnalle. Tilanne oli tuttu joka kerta saaresta palatessani. Yksinäisyys ei muuttanut todellisuutta vaan minun käsitystäni todellisuudesta, mutta minun oli vaikea sitä kaikin hetkin muistaa. Käänsin kuumottavan otsani tuulelle ja suljin silmäni. Vaahtopäät koskettivat pilviä ja yhtyivät niihin, tuuli yltyi raivokkaaksi myrskyksi joka liikutti saaria. Laskeuduin kalliolta metsään takaisin. Siirtolinja hohti tiheään puuston läpi. Luottamukseni Yhteiskunnan voimiin kasvoi.

Kaksikymmentäviisi metriä yläpuolellani siirtolinjan pingottuneet johdot värisivät ja sirsivät: ne olivat toimintavalmiina. Ulkoisia yksityiskohtia erottui: ilmanvaihtoaukkoja, välkkyvä kosketuksentorjuntajärjestelmä oransseine loimotuksineen. Muutaman kymmenen metrin päässä johdot näyttivät sulautuvan toisiinsa ja tunkeutuvan metsän hämärään hehkuvana kiilana.

Minä olin valmiina. Kertasin nopeasti tajunnansiirron menetelmän ja ilmoitin tajuntakoodini ensiksi Keskuksen ja sitten kontrolliasemalle. Se tunnistettiin ja hyväksyttiin. Minulle annettiin välitön lupa siirtyä, ja samalla sain tiedot linjan olosuhteista. Tunsin äkillistä kauhua, jonka nopealla itesesuggestiolla tuhosin. Astuin kohti linjan alipainenostinta - kun voimakas johtoja heiluttava hurina lähestyi linjaa pitkin. Erotin pullistuman joka eteni tavanomaista kahtasataa kilometriä tunnissa. Johdosta kuului kevyttä paukahtelua, kuin pikku

räjähdyksiä. Siirros ylitti minut ja liukui lounaaseen kohti Keskusta.

Outoa. En ollut ennen keskeyttänyt siirtymistäni toisen takia. Tämä oli tullut koillisesta, eikä siellä ollut enää muuta kuin myrskyjen ryvettämiä metsiä ja ihmiseltä kivuliaasti puhdistuneita vesiä. Yhteiskunta oli ne seudut hylännyt, jopa virkistysalueena. Koillisen taloudellinen merkitys eräine uusiutuvine luonnonvaroineen olisi ollut vielä jonkinlainen, mutta elintasovaatimukset oli aikaa sitten suhteutettu varoihin ja mahdollisuuksiin. Me elimme suuren ja vakaan tasapainon aikaa, jossa Yhteiskunnan huoli kohdistui yhä enemmän muihin kuin taloudellisiin seikkoihin.

Jollei tuo tajunta ollut pelkkä sattuma, oli se järjestetty minua varten. Siihen taas ei pitänyt olla minkäänlaista syytä, joten minä aloitin valmistautumisen uudestaan. Yhteiskunta odotti. Mikään ei voinut ansaita nopeampaa toimintaa. Kytkin yhteyden väliasemalle ja ilmoitin aloittavani siirtymisen. Linja avattiin ainoastaan minua varten. Tästä eteenpäin saisin toimia itsenäisesti, kaiken tietoni ja kokemukseni turvin. Astuin nostimen aukkoon.

Alipaine imaisi minut toistakymmentä metriä ylös ja jouduin kiihtyvään keskipakoliikkeeseen, joka irrotti tajuntani nopeasti jakaantuviksi palloiksi. Ne tarttuivat tiheään rasteriin aivan tunnelin alle. Olin hajonnut perusosikseni. Fyysinen elimistöni oli matkalla omassa johdossaan ja mieleni oli oikein järjestyneenä rasteriin.

Lämpötila kohosi nopeasti. Miten kaukana oli jo ruumiini? Muistin väliaseman virkailijan. Hänellä oli kummallinen työ: tarkistaa tajunta ennen kuin se kohtaa Yhteiskunnan.

Sitten alipaine vei pehmeästi pimeyteen.

Siirtotunnelista kajastava valo kasvoi nopeasti: väliasema oli lähellä. Sitten vilahti hehkuvanpunainen merkki: 1 km tajuntakontrolliin. Ja muutamia sekunteja myöhemmin mieleni tavoitti elimistön, joka eteni hyvin hitaasti, aivan kuin puuttuvaa osaansa odottaen kohti väliaseman sisäänmenoaukosta heittyvää valokiilaa.

Ja me olimme yhtä: kokonainen kortistovirkailija Mitro Tell. Keskuksen pääteasemalle oli runsaat kaksisataa kilometriä. Minä olin altistumassa Yhteiskunnalle; kiinnostasi vain kuulla, mikä oli sen tehtävä minulle.

Nousin jaloilleni. Ilmanvaihtoaukosta näkyi loimottava kajo Keskuksen yllä, vaikka taivas oli jo vaalennut. Käännyin oikeaan, satametriseen tunnelikäytävään joka vei kohti väliaseman ovea.

Käytävän kuivassa valossa edetessäni tunsin melkein lapsellista iloa Yhteiskunnan puolesta, siitä että se sai käyttää minun kykyjäni hyväkseen.

Ja samalla - viidenkymmenen metrin päässä hiilenmustasta ovesta - olin taipuvainen täysin hyväksymään sen, että Yhteiskunta halusi silloin tällöin tarkistaa jonkun jäsenensä mielen sisällön.

Minä olin ollut kaksi viikkoa Yhteiskunnasta irti. On ajateltava sen kannalta, kyettävä asettumaan sen tunteisiin.

Eikö kuka hyvänsä meistäkin halua päästä selville läheisensä ajatuksista, tiedoista, mielentilasta, kun tämä on ollut poissa, aistien ja sormien tavoittamattomissa.

Mitä hän ajattelee minusta? Muistaako hän minusta enää muuta kuin väärän ja pahan - joka aina peittää kaiken muun alleen? Onko hän tänä aikana, poissa ollessaan ja minut välillä unohtaessaan käsittänyt uudella tavalla seikkoja jotka kuitenkin ovat pysyneet ennallaan?

Olenko minä puolestani niin selvillä, niin varma hänen ajatuksistaan, että voin olla hänelle kuin ennenkin? Käsittääkö hän varmasti, että minä olen sama ihminen kuin ennen: ajattelen hänestä kuin ennen, odotan ja toivon häneltä aivan samaa kuin ennen, näen juuri samanlaisia unia kuin ennen?

Onko hän yhä tietoinen siitä, että minun päämääräni on jatkaa olemassaoloani entisenlaisena: sellaisena kuin hän on joskus oppinut minut tuntemaan? Ja siitä, että hän on minulle sama kuin ennen – siitä hetkestä kun jälleen näen hänet? Voiko yksi yö, yksi viikko tai vuosi katkaista meidän välimme – kun se ei ole tähänkään asti voinut?

Ovi lähellä. Käsivarteni liikahti.

Kuinka eivät samat ongelmat kiinnostaisi Yhteiskuntaa, minä ajattelin, ja liikuttelin sormiani valmiiksi tarttumaan ovesta. Kaksi viikkoa on pitkä aika, vaikka sitä vertaisi mihin. Maailma ehtii kääntyä.

Sen ajan minä olin ollut poissa Keskuksesta. Nauttiessani höyryävää teetä pienin himmein kukin koristellusta porsliinikupista – ainoastani – tuijottaessani verhon raosta järvelle jonka tummuvaan pintaan kuun valo ilmestyi kuin pintaan noussut kalaparvi, vetäytyessäni vaatimattomaan sänkyyni ja jättäessäni unta odottavan katseeni pimeneville seinille: koettaessani ymmärtää isoisäni isän elämää: itkiessäni vuosituhatta jolle vain kaipuuni oli ehtinyt – silloin minä tunsin olevani vapaa ja riippumaton.

Ja se oli harhaa. Minähän olin valmiina lähtemään heti kun kutsu kävi. Vapaa mies olisi kääntänyt linjakatkaisimen kiinni ja mennyt jatkamaan uniaan.

Askeleeni kaikuivat sitä vähemmän, mitä lähemmäksi ovi tuli.

Mutta minä jatkoin rauhallisena. Enkä välittänyt niistä aivotutkijoista joiden mielestä tajunnan siirto voi usein

toistettuna käydä vaaralliseksi, koska aivojen kyky sopeutua Yhteiskunnan haasteisiin kerta kerralta heikkenee. Mielen särjästä saattaa heidän mukaansa siirroissa kohtalokkaasti tasoittua eikä kykene riittävän nopeaan reagointiin.

Kernaammin kuuntelin niitä tutkijoita joiden mukaan tajunnan ajoittainen irrottaminen elimistöstä päinvastoin stimuloi aivoja. Vaikka Yhteiskunta tarjosi jäsenilleen yhä runsaampia ja yhä monimutkaisempia ärsykeitä, ne sittenkin olivat muutaman harvan teeman muunnelmia. Ruumiin kahleista silloin tällöin irtoava mieli saattoi sopivasti herkistyä ottamaan Yhteiskunnan viesteistä vastaan ne jotka piti ja kannatti ottaa, ja tynesti hyväksymään kaikki muut.

Onnistuneesta tajunnan irrottamisesta tunsin aina syvää nautintoa. Se antoi kestävyyttä unesta heräämiseen – ainoaan mikä enää pakotti keskivertoyhteiskuntalaisen toistuvasti lujille. Unen jälkeen oli hyväksyttävä todellisuuden olevan ennallaan; mikään ei ollut muuttunut.

»Elämä on unta» – esivanhemmiltamme jääneistä ajatuksista latteudessaankin oivaltavimpia – sai sitä enemmän painoa, mitä vähemmiksi kävivät yhteiskuntalaisten yritykset tehdä elämälleen jotain. Unella oli omat lakinsa ja voimansa; vain mielipuoli kuvitteli voivansa muuttaa enempää unen kuin Yhteiskunnankaan.

Kaksikymmentä metriä. Sormeni hikosivat, ja pakosta hidastin viimeisiä askeleitani. Paljoa ei puuttunut, etten kerrassaan seisahtanut ja ruvennut epäilemään luottamustani.

Se olisi ollut turhaa. Minä olin tärkeä henkilö Yhteiskunnalle: Keskuskortiston virkailija, tehtävänä tajuntojen hienolajittelu ja kortistoinnin suunnittelu.

Tajuntakortisto oli Yhteiskunnalle välttämätön; sieltä se saattoi nopeasti ja luotettavasti tarkistaa ajatukset ja suunnitelmat jotka sitä tukivat tai uhkasivat.

Minä olin virkailijahierarkian keskivaiheilla, pikemmin sen yläpäässä. Ja minulla oli mitä ilmeisin mahdollisuus kohota vielä ylöspäin, paljonkin, aina kortiston päälliköksi. Tämän minä olin kuullut Yhteiskunnalta itseltään saatuaani taidolla ja rohkeudella talteen erään poikkeuksellisen kiinnostavan tajunnan. Mutta minä olin vain varauksin kiinnostunut ylenemisestä.

Sillä minulla oli eräitä huolia, ikään kuin selvittämättömiä seikkoja suhteessani Yhteiskuntaan. Vaikka se piti minua kaiken huomion ja kannustuksen arvoisena, se ei kuitenkaan antanut minun toimia kuinka hyvänsä.

Ristiriita voi tuntua liian yksinkertaiselta, ehkä keksityltä. Voi olla että minä kärjistän, tai valitsen vääriä seikkoja ristiriidaksi. Mutta on kiistämätöntä, että Keskuskortistossa oli virkailijoita jotka tekivät samanlaisia töitä kuin minä, mutta joilla ei ollut samanlaisia luovia kykyjä: mahdollisuuksia yletä. Niinpä he saivat viettää hämmästyttävän vapaata elämää. He olivat ikään kuin lopullisia tapauksia Yhteiskunnalle, tyytyväisiä ja asemaansa asettuneita, kuin dominopelin nappuloita.

Juuri nämä virkailijat - kaikkiaan ehkä kuutisenkymmentä - olivat muodostaneet työajan ulkopuolella toimivia vapaan ajattelun kokeellisia ryhmiä' - joista Yhteiskunta oli ainoastaan muodollisesti kiinnostunut!

Uskomatonta?

Ei lainkaan: ryhmässä esitettiin keskinäisiä kysymyksiä keskinäisin vastauksin. Yhteiskunta tiesi ne ja oli ne hyväksynyt. Se ymmärsi etunsa.

Minä en ollut mukana yhdessäkään piirissä tai ryhmässä. Minua ei ollut kutsuttu niihin enää vuosiin, ja tuskinpa olisin edes anomalla päässyt jäseneksi.

Niin minä vähä vähältä, huomaamatta luisuin sivuun muusta virkailijakunnasta. Mitä innokkaammaksi kasvoi Yhteiskunnan näennäiskritiikki, sitä pitempiä ja kiihkeämpiä olivat minun katseeni menneisyyteen.

Ei ihme, että Yhteiskunta kuullessaan nimen Mitro Tell hätkähti ja ikään kuin pidätti henkeään.

Ja saman tien laskeutui minun suojakseni.

Niin oli sillä myös oikeus odottaa minulta vastatoimia: poikkeuksellista yritteliäisyyttä, herkkyyttä ja kuuliaisuutta. Mitä yksinkertaisin velkasuhde.

Eikä minulla ollut mitään sellaisia odotuksia vastaan. Vain poikkeuksellinen tapa elää - panna toistuvasti kaikki peliin ja ottaa omista rajoista selvää - merkitsi minulle jotakin.

Tahto.

Mutta se oli pidettävä tiukassa hallinnassa. Keskinäinen luottamus Mitro Tellin ja Yhteiskunnan välillä: kumpikin antaa ja ottaa, ostaa ja myy.

Kuului sarja teräviä helähdyksiä. Minä seisahduin ja odotin. Nakuttavan äänen aikana ovi liukui auki.

Minä astuin sisään.

Huone oli vieläkin karumpi kuin edelliseltä käynniltäni muistin. Se oli tyhjä. Aivan keskellä oli tavanomainen pöytätaaso, jonka päällä oli eri kokoisia lukuluskoja ja tallenauhakoteloita siisteinä pinoina. Katosta roikkui kontaktipäätteitä liikkumattomina: ne eivät olleet toiminnassa. Yhdellä seinällä oli muutamia keskustelulaitteita - entisajan puhelimen jälkeläisiä, mutta vieläkin yksinkertaisempia, ainoastaan äkillisiä yhteydenpitoja varten.

Yksi niistä värähteli, aivan kuin joku olisi vain hetki sitten käyttänyt sitä. Virkailija? Mutta missä hän oli? Mennyt toimittamaan vielä jonkin asian hetkeä ennen kuin minä tulin huoneeseen?

Minä odotin. Tulostani tiedettiin, koska ovi liukui auki nappia painamatta. Minä kävin istumaan, katselin vastapäisen pitkän seinän peittäviä hyllyjä, joille ilmestyi yhteiskunnallista esineistöä, sellaista mitä missäkin mielentilassa halusi nähdä. Terapiaa, odotusajanvietettä kärsimättömille.

Olisin voinut toivoa, ajatella jotakin mielenkiintoista hyllyille. Kirjat tulivat mieleeni, mutta niiden toivominen tuntui hiukan lattealta. Kirjoja ei ollut vakavasti luettu eikä käytetty opetuksessa enää kymmeneen vuosiin. Kukaan ei ollut määrännyt niitä kiellettäviksi tai tuhottaviksi; ne vain olivat kadonneet, hävinneet ulottuviltamme. Varmasti niitä oli vielä jossain, kuin kiviä meren pohjassa.

Minä en moralisoi. En yritä sanoa, että kirjoista luopuminen olisi ollut jotakin väärää ja oikean kehityksen vastaista. Valtaosa minun tunteistani oli kirjojen puolella, mutta minussakaan eivät tunteet aina asuneet samoissa huoneissa järjen ja ymmärryksen kanssa.

Lämpimät ajatukseni kirjoista antoivat kuitenkin minulle ikään kuin ylellisen oikeuden kuvitella hyllyille